

Oponentský posudek bakalářské práce Markéty Rohanové „Postoj obyvatel České republiky k vybraným aspektům protidrogové politiky“

Tématem předložené bakalářské práce Markéty Rohanové je analýza postoje obyvatel České republiky k protidrogové politice. Autorka se zaměřuje zejména na léčbu drogově závislých a harm reduction, přičemž výchozím bodem je zkoumání souvislosti mezi postojem jedince a jeho zkušenosti s návykovou látkou (která může být přímá či nepřímá) k vybraným aspektům protidrogové politiky.

Práce je rozdělena na dvě části; teoretickou a empirickou. V teoretické části autorka prokazuje schopnost samostatné práce s odbornou literaturou, stejně tak pasáž vysvětlující programy harm reduction je jasná a výstižná: „Model harm reduction by měl naučit uživatele návykových látek péči a starosti o své zdraví a zodpovědnosti. Přitom by měl nechat uživatelům svobodu v tom, aby se sami chtěli léčit a vyléčit, nikoliv aby byly nějakým zákonem či nařízením donuceni se léčit. Model harm reduction se zaměřuje na problémové uživatele drog i na celou společnost ve jménu ochrany zdraví. Ve snaze zabránit šíření HIV/AIDS i dalších virových infekcí se strategie harm reduction snaží poskytovat a šířit informace v oblasti prevence šíření nákazy a omezení zdravotních rizik, poskytuje zdarma injekční jehly a kondomy“ (str. 5). Problémového uživatele drog definuje autorka (v souladu s odbornou literaturou) jako jedince, který užívá drogu nitrožilně, popřípadě je dlouhodobým uživatelem opiátů, kokainu a amfetaminu (str. 3). Vztah mezi zkušeností s drogou a postojem k protidrogové politice vychází z předpokladu, že na obecné rovině je zkoumání postoje společnosti k drogové problematice možným vodítkem, „jak drogovou problematiku pojmout a jak z toho odvodit různá opatření za účelem minimalizovat problémy spjaté s užíváním drog“ (str. 13). V tomto ohledu autorka vychází ze studie Petra Zemana a kol. nazvané „Vybrané aspekty drogové problematiky z pohledu občanů“, které se v bakalářské práci dostalo náležité interpretace (autorka také odkazuje i k výzkumům zahraničním). Tímto se však dostáváme k druhé části práce, tj. k samotnému výzkumu.

Empirická část zaměřující se na souvislost mezi zkušeností s návykovou látkou a vybraným aspektům protidrogové politiky používá data z již proběhlého dotazníkového šetření: „Pro účely tohoto výzkumu bylo využito již existujícího a uskutečněného dotazníkového šetření a dat z něj sesbíraných. Nebylo totiž možné provést vlastní takto rozsáhlé dotazníkové šetření“ (str. 15). Autorka tedy vychází z výzkumu, který byl proveden Centrem pro výzkum veřejného mínění Akademie věd ČR v květnu 2013. Navzdory možným komplikacím vyplývajících z převzetí již existujících dat, je nutné upozornit, že autorka si jich je vědoma a

snaží se možný negativní dopad minimalizovat. Dodejme také, že onen výzkum Centra pro výzkum veřejného mínění AV ČR se zabývá problematikou úzce související s tématem předložené bakalářské práce, avšak otázky „jsou položeny dost obecně, což snižuje validitu práce“ (str. 16). Validitě práce je věnována v závěrečné části textu samostatné místo, kde se autorka vyrovnává s obtížemi dotazníkového šetření.

Autorka si stanovuje větší počet hypotéz (přesněji řečeno 12), které jsou ověřeny v empirické části práce. Hypotézy jsou spolu provázané a tak poskytují relativně široký vhled do dané problematiky, stejně tak je popis výsledků dat jasný a zřetelný: „V tomto výzkumu se projevila souvislost mezi zkušeností s drogami a postojem k poskytování injekčních stříkaček drogově závislým zdarma, přičemž lidé se zkušeností s drogami vyjadřují k poskytování injekčních stříkaček zdarma souhlasnější postoj. Co se týče postoje k práci streetworkerů, u toho se neprojevila souvislost se zkušeností jedince s drogami. Postoj k poradenství i k léčbě zdarma mají souhlasnější lidé s osobní zkušeností s drogami. Jedincova zprostředkovaná zkušenost s drogami se pro změnu projevila v jeho pozitivnějším postoji k šanci drogově závislých na vyléčení se“ (str. 52). Obecně lze tedy tvrdit, jak je alespoň z bakalářské práce patrné, že jedinci se zkušeností s drogami projeví pozitivnější postoj k harm reduction. Práce však obsahuje také problematické pasáže; zejména po formální stránce. Již v první větě anotace se dočítáme: „Cílem bakalářská práce „Postoj obyvatel České republiky k vybraným aspektům protidrogové politiky.“ Stejně tak v anglickém překladu anotace je několik stylistických nepřesností. Na straně 1 autorka píše: „V empirické části bylo předmětem zkoumání postoj [...]“ (str. 1). V následujícím odstavci se dočítáme: „Z testovaných hypotéz, které se týkaly souvislosti mezi souhlasem s tvrzeními týkající se protidrogové politiky a zkušeností jedinců s drogami, a to jednak osobní zkušeností a jednak se zkušeností nepřímou, tedy zkušenost známých a přátel. Z testovaných hypotéz se potvrdila souvislost mezi zkušeností“ (str. 1). Tyto očividné stylistické a gramatické nepřesnosti již v úvodu práce naznačují, že po formální stránce by textu prospěla důkladnější redakce; uveďme další příklad ze strany 2: „V současnosti je drogová problematika charakterizována jako globální problém. Vždy tomu tak nebylo. Takto je drogová problematika podle Kaliny (2003) pojímána až od devadesátých let, kdy byla drogová problematika definována jako globální problém v Akčním plánu Valného shromáždění OSN z roku 1991 [...]Od devadesátých let se pak pohlíží na problém jako na globální. Globálním problémem je z toho důvodu [...]“ (str. 2). Podobné nedostatky nalezneme také na straně 4, kde se v rámci jednoho odstavce přechází od jedné gramatické osoby k jiné; na straně 14 je chyba ve shodě podmětu s přísudkem.

Další výtkou po formální stránce je způsob užívání citací. Myslím, že v mnoha případech je nutné uvést odkaz i na příslušnou paginaci, jakkoliv se jedná o parafrázi (příkladem budiž strana 2, kde se v jednom odstavci vychází z textu Kaliny, odkaz na něj je hned třikrát – pouze jako Kalina, 2003; jedná se tedy o parafrázi, převzatý text, atd...?), ovšem v případě přímých citací je odkaz na příslušnou stranu nutností, často se to však neděje (viz. str. 4). Také je nutné sjednotit po formální stránce způsob citování. Autorka odkazuje zejména takto: „Prevence se dělí na primární, sekundární a terciární (Kalina, 2003)“ (str. 3), avšak o stranu později již jako: „užívání substitučních látek. (Kudrle, 2008).“ (str. 4). Na konci odstavce se již ale přechází k první formě zápisu. Tyto nedostatky můžeme nalézt napříč bakalářskou prací.

Bakalářskou práci navrhuji přijmout k obhajobě s předběžnou známkou „2“.

V Praze dne 30. 8. 2014

Mgr. Martin Charvát